

Nr 19.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående avsättande till nationalpark av ett område norr om Torne träsk i Norrbottens län; given Stockholms slott den 29 januari 1915.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att såsom nationalpark må avsättas ett område av omkring 7.4 kvadratmil, bestående av kronomarken norr och nordväst om Torne träsk intill riksgränsen ävensom norra delen av nämnda sjö i Jukkasjärvi socken av Norrbottens län, med rätt för Kungl. Maj:t att bestämma de närmare gränserna för nationalparken.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Johan Beck-Friis.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 januari 1915.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet friherre Beck-Friis anförde.

I en till chefen för jordbruksdepartementet ställd, i april månad 1914 avlåten skrivelse, har intendenten vid naturhistoriska riksmuseet professorn Einar Lönnberg föreslagit, att såsom nationalpark måtte av-sättas ett kronan tillhörigt område mellan Torne träsk och riksgränsen i Norrbottens län.

Professor Lönnberg anför, att detta område i naturforskarkretsar länge varit bekant för sin frodiga växtlighet. Björkskogen vore för dessa nordliga trakter särdeles högvuxen och kraftig. Där finnes även aspbestånd med relativt stora träd. Av tall torde endast enstaka reliker förekomma. Örtvegetationen vore mångenstädes mycket riklig, och åtskilliga i och för sig sällsynta arter uppträdde där även.

Det nordliga läget uteslöte dock all odling, och någon avkastning av skog kunde enligt professor Lönnbergs mening ej förväntas. Någon annan ekonomisk nytta av området annat än som renbetesland för nomadlapparnas hjordar torde ej kunna erhållas, och om området bleve nationalpark, skulle intet hinder läggas härför, allra helst som det egentligen vore först frampå hösten, som renarna komme dit, emedan under högsommaren myggornas mängd avhölle dem därifrån.

Ehuru professor Lönnberg således funne den ekonomiska nyttan av området begränsad, ansåge han likväl en fridlysning önskvärd, emedan man kunde hava anledning att frukta, att trakten i annat fall skulle bliva utsatt för skövling på olika sätt. Dels innebure det ökade och oreglerade turistväsendet, såsom erfarenheten lärt, en viss fara. Dels vore det ej osannolikt, att, i den mån samhället vid Abisko tillväxte, lockelsen att slå sig ned på norra sidan om Torne träsk skulle bliva så stor för vissa mindre önskvärda personer, att de helt enkelt toge området i besittning, högge ned björkskogen och plundrade naturen på allehanda sätt samt förde ett mer eller mindre parasitiskt liv på lappars och turisternas bekostnad utan att vara samhället till något gagn. Exempel på dylikt saknades ej från andra håll. Och sedan sådana personer väl en gång slagit sig fast på en dylik avlägsen plats, vore det som bekant ej så lätt att hålla dem i styr eller få dem därifrån.

I fråga om lämpliga gränser för nationalparken föreslår professor Lönnberg: På södra sidan med början i väster det vattendrag, som, upprinnande i Norge, korsar riksgränsen ett stycke söder om riksröset 267 och därefter utfaller i Paijeb Njuorajaure, vidare nämnda sjö, vattendraget därifrån till Vuolle Njuorajaure samt sistnämnda sjös utlopp till Torne träsk, Njuorajokk. Genom de nämnda sjöarna borde gränsen anses löpa midvattens. Genom Torne träsk vore lämpligt, att gränsen droges så, att öarna Kåtesuolo och Jeprinsuolo komme att falla inom nationalparken, särskilt emedan åtminstone den senare ön vore märklig i botaniskt hänseende. I sin försättning borde gränsen i Torne träsk fortfarande löpa så långt ut, att nordsidans viktigaste fisklekplatser fölle inom nationalparken. Detta skulle ock enligt professor Lönnbergs förmenande hava sin avsevärda ekonomiska betydelse för framtiden, emedan i annat fall, om ej särskilda åtgärder vidtoges, det värdefulla fisket i Torne träsk kunde löpa fara att ruineras, på samma sätt som skett i flera andra lappmarkssjöar, varemot det genom lämplig hushållning skulle kunna för all framtid lämna en avsevärd mängd fisk. I öster skulle gränsen kunna tänkas gå in i viken Laimolahti samt uppför Ripaisenjokk till den första större sjön, för vilken denna bäck utgjorde utlopp, samt

från sistnämnda sjös norrsida rakt upp mot riksgränsen mellan riksrösen 277 och 278. Nationalparkens gräns skulle i övrigt utgöras av riksgränsen.

Över professor Lönnbergs förevarande framställning har utlåtande avgivits den 16 juni 1914 av domänstyrelsen, som i sin ordning hört vederbörande skogstjänstemän. Domänstyrelsen meddelar, att det föreslagna området, vars areal uppgår till omkring 7.4 kvadratmil, därav omkring 1.65 kvadratmil utgöres av Torne träsk, ur skogsvårdssynpunkt äger ringa ekonomisk betydelse. I likhet med skogstjänstemännen tillstyrker styrelsen den gjorda framställningen.

Jämväl vetenskapsakademien har i utlåtande den 2 augusti 1914 tillstyrkt framställningen.

*Departements-
chefen.*

Bestämmelser angående nationalparker äro givna i lagen den 25 juni 1909. Genom reglemente den 22 december 1911 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att nationalparkerna skola stå under vetenskapsakademiens vård och förvaltning.

Inom Norrbottens län äro tidigare jämlikt Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut avsatta fyra nationalparker, nämligen Stora Sjöfallets, Sarjeks, Abisko och Peljekaise nationalparker, vilka ock sedermera blivit till gränserna bestämda. Därjämte har beslut fattats om avsättning till nationalpark av ett område inom Suorsa eller Rissa kronoparker i Tärendö revir i samma län. Något definitivt förslag till gränser för denna nationalpark har dock icke framställts, beroende på, enligt uppgift, att de nämnda kronoparkerna ej befunnits innesluta några såsom nationalpark särskilt lämpliga områden. Innan tanken på utläggandet av nationalpark därstädes övergives, synes emellertid en något noggrannare undersökning böra verkställas.

Av de fyra nyssnämnda, redan bestämda nationalparkerna är Abisko nationalpark belägen vid Torne träskes södra strand och omfattar, i likhet med vad förhållandet skulle bliva med den nu föreslagna nationalparken, en del av nämnda sjös vattenområde, dock icke ända till sjöns mitt. Av detta skäl skulle kunna ifrågasättas, att Abisko nationalpark och den föreslagna parken lämpligen borde sammanslås till en park, som sålunda jämväl skulle omfatta mellanliggande vattenområde av Torne träsk. Härigenom skulle emellertid i större utsträckning, än som synes nödigt för naturskyddets skull, inskränkas de områden av sjön, där rätt till fiske kan upplåtas åt enskilda, och jag finner därför en dylik sammanslagning icke böra äga rum.

Då bildandet av en nationalpark å de trakter, varom nu är fråga,

synes överensstämmande med det med inrättandet av sådana parker avsedda syftet, anser jag framställning härom böra göras hos riksdagen. De av Lönnberg föreslagna gränserna för området äro av honom angivna å en karta, varav avtryck torde få bifogas detta protokoll. Mot förslaget härutinnan har jag visserligen icke något att erinra, men torde gränsernas definitiva bestämmande böra föregås av en noggrannare undersökning.

Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen medgiva,

att såsom nationalpark må avsättas ett område av omkring 7.4 kvadratmil, bestående av kronomarken norr och nordväst om Torne träsk intill riksgränsen ävensom norra delen av nämnda sjö i Jukkasjärvi socken av Norrbottens län, med rätt för Kungl. Maj:t att bestämma de närmare gränserna för nationalparken.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga . . . till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Herman Schlytern.

